

Pyhäpäivä ja lepopäivä

Ikäsuositus: 3–6 v.

Kesto: Yksi tai useampi työskentely. Voidaan toteuttaa pienryhmissä. Tarinat voidaan esittää yhdellä kertaa tai eri päivinä, jolloin yhtenä päivänä tutustutaan aina yhden katsomuksen tapaan ja yhdistetään aistityöskentely siihen.

Tavoite: Lapset tutustuvat eri katsomusten pyhä- ja lepopäiviin ja niiden viettotapoihin sekä huomaavat, että pyhä- ja lepopäiviä voi eri katsomuksissa viettää eri päivinä. Tutustutaan käsitteeseen pyhäpäivä/lepopäivä. Lapselle tulevat tutuiksi eri katsomukset (islam, kristinusko, juutalaisuus ja uskonottomuus) ja hän pääsee oppimaan asioita moniaistisesti. Aikuisen tukee ja vahvistaa lapsen ymmärryksen ja kunnioittamisen kehittymistä erilaisia katsomuksia kohtaan sekä antaa mahdollisuuden samaistua ja kokea omaa katsomusta. Käsitellään ryhmän lasten uskontoja ja katsomuksia yhdenvertaisesti.

Tarvikkeet ja ennakkovalmistelut:

- tyynyjä paikkamerkeiksi
- Rakenna etukäteen 4 erilaista teemapöytää tai nurkkausta, joissa on tavaroita kyseiseen katsomukseen liittyen. Tavaroida voi pyytää lasten huoltajilta tai ne voivat olla kuvia näistä esineistä. Kuvat voi tulostaa tai näyttää tabletilla (papunet, Tutki Tilaa materiaali, kuvahaku netistä).
- käsinuket tai pöytäteatterihahmot: Heikki, Amine, Elias, Oliver ja Linda
- Koraani (arabiankielinen Koraani ja suomenkielinen käännös)
- rukousmatto, kompassi (näyttää Mekan suunnan), rukoushelmet ja rukouskivi, huivi
- kaksi yllätyspussiksi sopivaa pussia
- kipa, toorakaappi (kuva) ja Toora-kirjakäärö (kuva), kaksi kynttilää ja yllätyspussi, mausteneilikoita
- Lauantai-karkkipussi, löylytuoksua, oreganoa
- mehiläisvahaa ja mikäli mahdollista, tuohuksia eli kirkkokynttilöitä, ikoni, kuvia ikonostaasista, Raamattu, kirkonkellojen ääni, löylyn sihahdus (esim. Papunetin äänipankki tai youtube)
- huiveja silmien peittämiseen
- triangeli tai pieni soittokello loppurentoutukseen

Työskentelyn toteutusvaihtoehtoja: Tarinassa tehdään matka neljään erilaiseen ympäristöön pöytäteatteriesityksen ja neljän eri teemapöydän tai nurkkauksen avulla. Tarina voidaan toteuttaa pöytäteatterin sijaan vaihtoehtoisesti myös kuvin tuettuna tarinana, jossa tarinan ydinasiat ovat kuvina. Kuvat voidaan ottaa esimerkiksi Papunetistä.

Tarinan henkilöt voivat olla käsinukkeja, pöytäteatterihahmoja tai kuvia. Tarinan ympäristöt voidaan rakentaa joko konkreettisten esineiden avulla teemapöydille tai kuvina, jotka näytetään tulosteina, tabletilla tai valkokankaalta tarinan edetessä.

Aistityöskentelyn voi tehdä tarinan yhteydessä tai tarinoiden jälkeen.

Pyhiä tiloja ja niihin liittyviä kuvia voidaan katsoa videolta. Ääniä voidaan kuunnella tabletilla tai puhelimen kautta. Moskeijaa ja ortodoksista kirkkoa voidaan tutkia virtuaalisesti Tutki tilaa -menetelmän avulla. Sieltä löytyy myös kuvakortteja. (<http://www.pearltrees.com/uskonnonopetus/tutki-tilaa/id16631750>)

Työskentelyn kulku

1. Pöytäteatteri ja aistityöskentely

Tarina kertoo lapsesta nimeltä Heikki, joka kaipaa leikkiseuraa. Aiheena on pyhäpäivän/lepopäivän vietto eri katsomuksissa. Työskentelyssä kuljetaan pöydän tai pisteen luota toiselle.

Perjantai: Amine (islam)

Esitellään Heikki (käsinukke/pöytäteatterinukke), joka kaipaa seuraa perjantaina. Heikki tervehtii lapsia ja kertoo, että haluaisi mennä kysymään päiväkotikaveriaan Aminea leikkiseuraksi, mutta häntä jännittää kovasti. Hän pyytää lapsiryhmää avukseen. Amine vastaa Heikin kysymykseen, ettei voi lähteä, sillä heidän perheensä viettää pyhäpäivää perjantaisin. Aminen perhe on muslimeja ja perjantaisin he käyvät moskeijassa rukoilemassa. Amine pyytää Heikin mukaan moskeijaan ja siellä tämä pääsee tutustumaan pyhäpäivän viettoon islamin mukaan. Amine kertoo Heikille, miten moskeijassa käyttäydytään. He riisuvat kenkensä. Ennen rukousta käydään pesulla. Amine kertoo, miksi lattialla on mattoja ja miten niiden päällä rukoillaan. Hän kertoo myös rukoussyvennyksestä eli mihrabista ja Koraanista. Heikki kuuntelee kiinnostuneena.

Moskeijaa voidaan tutkia virtuaalisesti Tutki tilaa -menetelmän avulla.

(<http://www.pearltrees.com/uskonnonopetus/tutki-tilaa/id16631750>)

Amine ja Heikki kutsuvat lapsia tutkimaan eri pisteiden asioita ja neuvovat, mitä kannattaa kuunnella, kokeilla, haistella tai etsiä. Yhdessä hahmojen kanssa lapset saavat jokaisella työskentelypisteellä kokemuksia eri elementeistä, jotka liittyvät kyseiseen lepopäivään.

Aistityöskentely: Kuunnellaan Koraanin resitointia arabiaksi Internetistä. Miltä se kuulostaa? Yritetään arvata, mikä kieli on kyseessä. Katsellaan yhdessä Koraania ja arabiankielistä kirjoitusta: Millaista kirjoitusta Koraanissa on, miltä se näyttää? Mikä on Koraanin merkitys muslimeille?

Yllätyspussi, mikäli esineet ovat saatavilla: kompassi (qibla), joka osoittaa rukoussuunnan Mekkaan, rukoushelmet (tasbih), rukouskivi (turbah) ja huivi. Jokainen lapsi saa vuorollaan laittaa käden pussiin, tunnustella ja ihmetellä. Pussiin ei saa katsoa, eikä vielä sanoa ääneen, miltä tuntuu. Arvuutellaan yhdessä ja sitten kerrotaan esineiden merkitys. Vaihtoehtoisesti kuvia näistä esineistä voi ottaa pussista.

Lauantai: Elias (juutalaisuus)

Seuraavana päivänä Heikki haluaa käydä kysymässä toista kaveriaan Eliasta leikkikaveriksi. Elias viettää kuitenkin pyhäpäivää eli sapattia nyt lauantaina, sillä hänen perheensä on juutalainen. Heikki pääsee tutustumaan heidän tapaansa viettää sapattia synagogassa. Elias antaa ovella Heikille päähän laitettavaksi pienen hatun, kipan. Elias kertoo sen tarkoittavan nöyryyttä Jumalan edessä: juutalaiset peittävät päänsä kunnioittaakseen Jumalaa. Elias esittelee pyhän kaapin, jossa säilytetään Tooraa, juutalaisten pyhää kirjaa. Kirjakäärö on Heikin mielestä mielenkiintoinen.

Yllätyspussi: Tunnustellaan pussissa piilossa olevia esineitä: kahta kynttilää. Miltä esine tuntuu? Mikä se voisi olla?

Aistityöskentely: Tuoksutellaan mausteneilikkaa.

Aikuinen kertoo, että juutalaiset viettävät lepopäivää, sapattia sekä kodeissa että synagogassa. Juutalaisissa kodeissa siunataan ja sytytetään sapattikynttilät, kun juutalaisten lepopäivä eli sapatti alkaa perjantai-iltana. Kodeissa syödään juhla-ateria. Viikon tärkein jumalanpalvelus järjestetään lauantai-iltana synagogassa. Siellä muun muassa luetaan ääneen Tooraa, juutalaisten pyhää kirjaa. Sapatin päättyessä muun muassa tuoksutellaan mausteita.

Lauantai: Oliver (uskonnottomuus)

Kotimatalla synagogasta Heikki tapaa ystävänsä Oliverin. Oliver on ollut ulkona leikkimässä, mutta on juuri menossa sisään. Heidän perheellään on lauantai-illan perinteenä käydä saunassa ja sen jälkeen syödä yhdessä hyvää ruokaa ja herkuja. Oliver on itse valinnut viikonloppuherkukseen Lauantai-karkkipussin, jonka hän saa avata ruoan jälkeen. Hän kertoo, että tänään heillä on pitsaa ja pyytää Heikin illaksi heille kylään. Heikki pääsee Oliverin perheen kanssa saunomaan ja kuulemaan, miten heillä on tapana yleensä lauantaisin viettää lepopäivää. Oliverin äiti kertoo saunan olevan hänelle pyhä paikka, jossa voi rentoutua. Heillä ei ole tapana käydä moskeijassa, synagogassa eikä kirkossa. Saunomisen jälkeen Heikki saa maistaa herkkupitsaa ja saa muutaman karkin Oliverin pussista, ennen kuin äiti tulee hakemaan hänet kotiin.

Aistityöskentely: Kuunnellaan erilaisia lepopäivään liittyviä ääniä esimerkiksi Papunetin äänipankista ja haistellaan erilaisia tuoksuja ja yritetään tunnistaa ne. Esimerkiksi äänenä löylyn sihahdus, tuoksuina löylytuoksuja, pizzan päälle laitettava oregano jne.

Sunnuntai: Linda (kristinuskosta ortodoksisuus)

Sunnuntaina Heikki haluaa kysyä leikkikaverikseen naapurin Lindaa. Heikki pyytää taas lapsiryhmää avukseen ja yhdessä he menevät Lindan luo. Linda on kuitenkin juuri lähdössä ulos ovesta perheensä kanssa.

Laitetaan soimaan kirkonkellojen ääniä ja pohditaan lasten kanssa, mikä ääni on kyseessä ja mitä se tarkoittaa.

Lindan perhe on matkalla kirkkoon. Linda kertoo Heikille, että hänen perheenjäsenensä ovat ortodokseja ja sunnuntai on heidän pyhäpäivänsä, jolloin käydään kirkossa. Linda pyytää lapsia ja Heikkiä mukaan. Yhdessä Heikki, Linda ja lapset tutustuvat ortodoksiseen kirkkoon ja Linda kertoo, ettei heidän perheensä käy kirkossa ihan joka sunnuntai. Heikki tietää, että myös muille kristityille, esimerkiksi luterilaisille, katolilaisille ja helluntailaisille sunnuntai on pyhä päivä. Hänen oma perheensä käy kirkossa jouluna ja pääsiäisenä. Heikki tutkii isoa ikonostaasia, ja Linda kertoo, mitä kuvat ovat ja että niiden sijainnilla on tietty merkitys. Yhdessä he kurkistavat pienestä ovesta alttarille.

Aistityöskentely: Peitetään lasten silmät huivilla tai pidetään silmät kiinni. Tuoksutellaan mehiläisvahaa ja tuoksuja. Yritetään tunnistaa, mistä tuoksu on peräisin.

Linda haluaa sytyttää tuohuksen ja kertoo Heikille, että ne on tehty mehiläisvahasta. Heikki nuuhkaisee kirkossa tuohuksen hyvää tuoksua ja antaa lastenkin haistaa, katsella ja kokeilla tuohuksia.

Ortodoksista kirkkoa voidaan tutkia virtuaalisesti Tutki tilaa -menetelmän avulla. (<http://www.pearltrees.com/uskonnonopetus/tutki-tilaa/id16631750>)

Kotimatalla Heikki juttelee lapsille, miten mielenkiintoista on ollut tutustua erilaisiin pyhäpäivän vietto tapoihin. Hän miettii, olisiko lepopäivä hyvä nimitys.

Esityksen jälkeen lapset saavat tutustua pöytiin tarkemmin.

2. Loppukeskustelu ja -rentoutus

Pohditaan yhdessä lasten kanssa:

- Mitä yhteistä kaikista pyhäpäivistä/lepopäivistä löytyi? (lepo, yhdessäolo...)
- Vietetäänkö sinun kotonasi pyhäpäivää tai lepopäivää? Miten?

Lopuksi johdatetaan lapset lyhyeen loppurentoutukseen. Lapset saavat mennä lattialle pitkäkseen. Aikuinen soittaa triangelia tai kelloa ja himmennetään tilan valaistusta.

“Kun kuulet kellon äänen, voit laittaa silmät kiinni. Hengitä rauhallisesti sisään ja ulos. Voit viedä käden vatsan päälle ja tuntea, miten vatsasi nousee ja laskee hengityksen tahdissa. (tauko)

Voit nyt mielessäsi matkata sinulle pyhään paikkaan tai lepopaikkaan. Paikkaan, jossa sinun on hyvä levätä. (tauko)

Kun seuraavan kerran kuulet kellon äänen, voit avata silmäsi ja katsella ympärillesi. (tauko ja kellon soittaminen)

Voit hieman venytellä ja nousta istumaan. Työskentelymme on päättynyt.”

Jatkotyöskentelyideoita:

- Lapset saavat haastatella kotona vanhempiaan perheen pyhäpäivän tai lepopäivän viettotavoista erillisen kysymyslomakkeen avulla. Lapset voivat haastatella myös isovanhempiaan. Vietettiinkö isovanhempien aikaan pyhäpäivää tai lepopäivää eri tavalla kuin nyt? Ryhmän aikuiset voivat myös

muistella omaa lapsuuttaan. Esimerkiksi aikoinaan kaupat eivät olleet sunnuntaisin auki.

- Tarinaa ja aistityöskentelyä voidaan laajentaa lapsiryhmän muiden katsomusten pyhäpäivän viettotavoilla.
- Työskentely voi toimia johdantona vierailuille lapsiryhmässä edustettuina olevien katsomusten pyhiin tiloihin. Tiloissa voidaan vieraillla myös virtuaalisesti esimerkiksi Tutki tilaa -menetelmää hyödyntäen
<http://www.pearltrees.com/uskonnonopetus/tutki-tilaa/id16631750>
- Äänibingo (Mukaan erilaisia katsomuksiin liittyviä ääniä: kirkonkellot, Koraanin lukua, urkujen ääntä, virsilaulua, kuoromusiikkia, vanhaa kirkkolaulua jne.)

Kirjavinkki:

- Atte ja Anna – meidän ja muiden uskonnot (Lasten Keskus 2010).
Viikoittaisista pyhäpäivistä kerrotaan sivuilla 36–37.

Alkuperäinen suunnitelma: Katja Derry, Tuulia Halabiah, Céline Hutsebaut, Samu Jokiaho ja Anna Westman.